

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Het geluidsniveau van (kerk-)klokken

Gevraagd besluit

Akkoord te gaan met de Verordening tot wijziging van de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad, inhoudende de toevoeging van artikel 5.44 aan de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad, dat onversterkt geluid tussen 23.00 en 07.00 uur afkomstig van kerkklokken reguleert.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum

Dit besluit is niet spoedeisend en daarmee wordt dit besluit niet eerder uitgevoerd/verder behandeld dan drie weken nadat de Raad het besluit heeft genomen. In artikel 8 van de *referendumverordening* is namelijk een 'correctief referendum' mogelijk gemaakt.

Kernverhaal

De Gemeente is door bewoners gevraagd om een eind te maken aan de geluidsoverlast die zij op verschillende plekken in Zaanstad 's nachts ondervinden van het slaan van kerkklokken in nachtelijke uren. Zij geven aan dat hun nachtrust regelmatig wordt onderbroken. Dit heeft gevolgen voor hun welzijn en mogelijk zelfs invloed op de gezondheid. In bepaalde situaties ervaren bewoners overlast van kerkklokken van meerdere kerken in de wijk.

Na het 's nachts uitzetten van de kerkklokken van de Maria Magdalenakerk in 't Kalf in 2021, meldden zich bewoners die het van belang vinden dat de kerkklokken weer gaan slaan. Zij vinden dat het slaan van kerkklokken een traditie is. Er heeft vervolgens een pittige discussie plaatsgevonden op social media over het kerkklokken slaan in nachtelijke uren.

Met een akoestisch onderzoek is een geluidsniveau gemeten bij de Maria Magdalenakerk in 't Kalf dat oploopt tot 82 dB(A). Dit geluidsniveau ligt beduidend hoger dan het toegestane geluidsniveau dat bedrijven 's nachts mogen produceren volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dit geluidsniveau is gelimiteerd tot 60 dB(A). Maar de kerken vallen niet onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Aanvullend op dit onderzoek is ook het geluidsniveau gemeten de kerkklokken in de Rosmolenwijk. Dit betreft de kerkklokken in de Noorderkerk aan de Heijermansstraat en de Sint-Bonifatiuskerk aan de Oostzijde. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat het geluidsniveau oploopt tot 77 dB(A). Ook dit geluidsniveau ligt hoger dan de regels die gelden voor bedrijven.

Andere gemeenten hebben ook te maken met verzoeken om nadere regels te stellen aan het geluidsniveau van kerkklokken. De Raad van State heeft geoordeeld dat het grondrecht tot uitoefening van godsdienst en levensovertuiging, niet ongelimiteerd is en dat gemeenten regels kunnen stellen aan het geluidsniveau van het kerkklokken luiden. Zo heeft de gemeente Tilburg in haar APV regels opgenomen over het geluidsniveau van kerkklokken.

Aanleiding

De Gemeente beheert de uurwerken en kerkklokken in enkele kerktorens. In augustus 2021 zijn, op verzoek van een aantal inwoners, de klokken van de Maria Magdalenakerk in Zaandam tussen 23:00 en 07:00 uur uitgezet. Dit is gedaan om de betreffende bewoners tegemoet te komen. Naar aanleiding hiervan kwam het verzoek van andere buurtbewoners om de kerkklokken juist weer aan te zetten. Nu luiden de klokken weer 24 uur per dag.

De gemeente kreeg ook het verzoek van een bewoner in de Rosmolenwijk om de kerkklokken 's nachts uit te zetten. Deze twee verzoeken zijn aanleiding om te onderzoeken of het wenselijk is om nadere eisen te stellen aan het geluidsniveau van kerkklokken 's nachts.

Op 8 maart 2022 heeft het college besloten (kenmerk 2021/29839) dat zij een voorstel tot het beperken van het geluidsniveau bij het luiden van kerkklokken wil voorbereiden en ter besluitvorming wil voorleggen aan de gemeenteraad. De raad is hierover met een raadsinformatiebrief (kenmerk 2022/4408) geïnformeerd.

Beoogd resultaat

Het stellen van regels in de Verordening fysieke leefomgeving aan het geluidsniveau van het kerkklokken en andere klokken zoals carillons.

Kader

Wet Openbare Manifestaties (Wom)

De Wet openbare manifestaties bevat wettelijke bepalingen betreffende de uitoefening van het recht tot vrije uitoefening van godsdienst en levensovertuiging. Artikel 10 van de Wom luidt als volgt:

- *Klokgeluid ter gelegenheid van godsdienstige en levensbeschouwelijke plechtigheden en lijkplechtigheden, alsmede oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, zijn toegestaan. De gemeenteraad is bevoegd ter zake regels te stellen met betrekking tot duur en geluidsniveau.*

In de Memorie van Toelichting op dit artikel wordt ten aanzien van de bevoegdheid om klokken te luiden het volgende gesteld:

- *Uiteraard dient de uitoefening van deze bevoegdheid binnen redelijke grenzen te blijven. Tegen onverhoopte uitwassen wat betreft duur of geluidsniveau zal, afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden en behoeften, op grond van de tweede volzin door gemeenten regulerend kunnen worden opgetreden."*

Op basis van de Wet Openbare Manifestaties kan de raad aanvullende regels stellen aan het geluidsniveau van het kerkklokken luiden.

Uitspraak Raad van State van 13 juli 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BR1448)

De Raad van State stelt in haar uitspraak van 13 juli 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BR1448) dat de gemeente regels kan stellen bij klokgeluid van onder andere godsdienstige plechtigheden. De uitspraak van de Raad van State stelt dat deze regels wel goed onderbouwd moeten worden, maar er met een goede onderbouwing geen sprake hoeft te zijn van een inperking van de vrijheid van godsdienst zoals neergelegd in art. 6 van de Grondwet.

Activiteitenbesluit milieubeheer

In Nederland zijn regels van kracht over het geluidsniveau dat in nachtelijke uren mag worden geproduceerd. In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna Besluit) zijn geluidsnormen opgenomen. Deze normen gelden niet rechtstreeks voor klokgeluid of oproepen tot gebed. Volgens artikel

2.18 van het genoemde Besluit wordt bij de bepaling van de geluidsniveaus buiten beschouwing gelaten;

- het geluid ten behoeve van het oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging of;
- het bijwonen van godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten en lijkplechtigheden, alsmede;
- geluid in verband met het houden van deze bijeenkomsten of plechtigheden.

Voor inrichtingen (meestal bedrijven) gelden regels over het geluidsniveau dat ze 's nachts mogen produceren. Ten aanzien van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau (LAr,LT) en het maximaal geluidsniveau (LMax) geldt dat de niveaus op de in tabel 2.17a genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden.

Tabel 2.17a	07:00–19:00 uur	19:00–23:00 uur	23:00–07:00 uur
LAr,LT op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
LAr,LT in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
LMax op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
LMax in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

Actieplan Geluid 2013-2018

Met het actieplan Geluid (kenmerk 2014/229801) streeft de Gemeente naar een verbetering van de leefbaarheid en het tegengaan en voorkomen van geluidshinder.

Argumenten en afwegingen

Zoals ook bij andere grondrechten, is het grondrecht op vrijheid van vrije uitoefening van godsdienst en levensovertuiging niet altijd ongelimiteerd. De Wet Openbare Manifestaties (Wom) biedt de gemeente de mogelijkheid om regels te stellen m.b.t. duur en geluidsniveau van klokgelui ter gelegenheid van godsdienstige en levensbeschouwelijke plechtigheden en lijkplechtigheden, alsmede oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging. In de uitspraak van de Raad van State van 13 juli 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BR1448) over dit onderwerp is bepaald dat deze regels goed onderbouwd moeten worden, maar dat er met een goede onderbouwing geen inperking hoeft te zijn van de vrijheid van godsdienst zoals neergelegd in art. 6 van de Grondwet.

Nederland is vanouds een christelijke samenleving. Het slaan/luiden van kerkklokken kan worden gezien als een traditie. Kerkklokken worden gebruikt voor het oproepen tot gebed. Daarnaast worden de kerkklokken gebruikt voor de aanduiding van tijd. 's Nachts slaan ze elk uur of half uur. In de uitspraak van de Raad van State staat dat regelgeving omtrent klokgelui en (gebeds)oproep de vrijheid van godsdienst niet in de weg hoeft te staan, mits goed onderbouwd. Bovendien is het 's nachts slaan van kerkklokken gericht is op het aanduiden van de tijd en daarmee niet religieus.

Akoestisch onderzoek

In september 2021 en maart 2022 hebben akoestische onderzoeken plaatsgevonden in het de wijk Zaandam-noord ('t Kalf) en de Rosmolenwijk. Het geluidsniveau is gemeten van de kerkklokken van de Maria Magdalenakerk, de Sint-Bonifatiuskerk en de Noorderkerk. In onderstaande tabellen 1 t/m 3 zijn de gemeten geluidsniveaus

weergegeven.

Tabel 1: Gemeten geluidniveaus kerkklokken Maria Magdalenakerk getoetst aan art. 2.17

<i>Datum meting</i>	<i>L_{Amax} in dB(A) nachtperiode</i>	<i>Toets L_{Amax} nacht</i>	<i>Windrichting en opmerkingen</i>
21-9-21	70 tot 78	60	NW-ZO
22-9-21	61 tot 75	60	ZZW-Z
23-9-21	71 tot 82	60	ZZW-Z

Tabel 2: Gemeten geluidniveaus kerkklokken Sint-Bonifatiuskerk getoetst aan art. 2.17

<i>Datum meting</i>	<i>L_{Amax} in dB(A) nachtperiode</i>	<i>Toets L_{Amax} nacht</i>	<i>Windrichting en opmerkingen</i>
16-3-21	70 tot 72	60	OZO

Tabel 3: Gemeten geluidniveaus kerkklokken Noorderkek getoetst aan art. 2.17

<i>Datum meting</i>	<i>L_{Amax} in dB(A) nachtperiode</i>	<i>Toets L_{Amax} nacht</i>	<i>Windrichting en opmerkingen</i>
16-3-21	70 tot 77	60	OZO-ZO

De resultaten van de geluidsmetingen geven aan dat de eis zoals genoemd in het Activiteitenbesluit milieubeheer, ruimschoot wordt overschreden gedurende in de nacht van 23.00 tot 07.00 uur. Hierbij wordt de wet niet overtreden omdat het luiden van kerkklokken niet onder de werkingssfeer valt van dit Activiteitenbesluit milieubeheer.

Vergelijkbare situaties in andere gemeenten

De overlast van kerkklokken speelt ook in andere gemeenten in Nederland.

De gemeente **Amsterdam** heeft via de erfpacht afspraken gemaakt over oproepen tot gebed. Dit is vooral gericht op moskeeën. Het gemeentebestuur heeft geoordeeld dat er geen sprake is van een onaanvaardbare overlast. Amsterdam telt 42 moskeeën, de oproep tot gebed wordt hier nergens versterkt uitgezonden. In diverse andere gemeenten gebeurt dit wel. In plaatsen als Deventer en Zutphen gebeurt dit op de vrijdagen. Vanaf de minaretten van de nieuwe Ulu-moskee in Utrecht luidt de oproep tot gebed een paar keer per week. Dit heeft in een jaar tijd tot 100 meldingen van geluidsoverlast uit de buurt geleid.

Ten aanzien van het luiden van de klok van de Margarita Maria Alacoquekerk in **Tilburg**, bepaalde de rechtbank dat de gemeente mocht verbieden dat de kerkklok gedurende een deel van het etmaal boven een bepaald geluidsniveau wordt geluid, op straffe van een dwangsom. De beperkingen die de gemeente Tilburg in haar Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aan het geluidsniveau van de kerkklok stelde, waren niet in strijd met (grond)wettelijke regels.

De gemeente **Tholen** heeft aan een kerkgemeenschap een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van een nieuwe kerk. In de omgevingsvergunning schrijft het college voor dat bij het aanbrengen van een luidklok in de toekomst door middel van een akoestisch onderzoek moet worden aangetoond dat de geldende geluidsnormen voor het gebiedstype 'rustige woonwijk' niet worden overschreden.

Op 30-01-2020 oordeelt de rechtbank dat de gemeenteraad op basis van artikel 10

WOM de bevoegdheid heeft om klokgelui te reguleren, maar het klokgelui niet dusdanig ingeperkt mag worden dat het klokgelui te veel wordt ingeperkt. Dit laatste is namelijk in strijd met art. 6 van de Grondwet. Hoewel het Activiteitenbesluit (art. 2.17) niet rechtstreeks van toepassing is op de regulering, mag de gemeente volgens de rechtbank wel aansluiting zoeken bij deze bepaling van het Activiteitenbesluit. Een striktere beperking van het klokgelui dan de normen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer is niet geoorloofd.

Deze wijze van regulering is in een uitspraak van de Raad van State, gedaan op 19-01-2022 nogmaals bevestigd.

Een kerkgenootschap in **Alblasserdam** wil graag van omwonenden weten of de kerkklok mag worden geluid. De kerk aan het ds. B. Toesplein staat er al een tijdje, maar de klok is eigenlijk nooit gebruikt. In een straal van zo'n 350 meter werden 250 enquêteformulieren verspreid met de vraag wat men van het luiden vindt. De kerk van de gereformeerde gemeente heeft besloten de klokken niet te luiden.

De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) heeft met een geluidsmeting geoordeeld dat het geluidsniveau van de kerkklokken van de Sint Martinuskerk in **Voorburg** te hoog was en 's nachts de norm van 60 dB(A) met 6 dB(A) overschreed. De gemeente Voorburg heeft het kerkbestuur van de Sint Martinuskerk gelast het geluidsniveau van de kerkklokken te verlagen naar het toegestane niveau, op straffe van een dwangsom van € 1.000 per overtreding per dag.

Uit deze voorbeelden blijkt dat meer gemeenten meldingen ontvangen over geluidsoverlast van kerkklokken en kaders stellen aan het geluidsniveau.

Afweging

De afweging die gemaakt moet worden is er één waarbij enerzijds veel bewoners van het slaan van kerkklokken als een traditie zien en anderzijds een kleine groep bewoners die de overlast ondervindt.

Het ervaren van geluidsoverlast is subjectief. Het is de mate waarin mensen een bepaald geluid als hinderlijk ervaren. Ondanks dat het om relatief weinig bewoners gaat, is het van belang dat zij in hun ervaren overlast serieus worden genomen. Een onderbroken nachtrust heeft invloed op het welzijn van bewoners en kan leiden tot gezondheidsproblemen. Bewoners geven aan dat zij dringend een einde willen aan de geluidsoverlast.

Tegenover bewoners die overlast ervaren van het kerkklokken luiden zijn er veel bewoners die het luiden van kerkklokken een traditie vinden. Ook is het iets wat tot hun woonomgeving hoort en waarbij zij zich thuis voelen. Zij willen het slaan van kerkklokken in ere houden.

In Nederland worden op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer, regels gesteld aan het geluidsniveau. Deze regels dragen bij aan een leefbare samenleving voor bewoners in de wijken. Uit akoestisch onderzoek blijkt dat het geluidsniveau van de klokken van de Maria Magdalenakerk, de Sint Bonifatiuskerk en de Noorderkerk beduidend hoger is dan het toegestane geluidsniveau dat aan bedrijven wordt gesteld.

De grootste overlast wordt ervaren van de tijdsaanduiding 's nachts. Het slaan van de klokken in nachtelijke uren is een tijdsaanduiding en is geen oproep tot gebed. Daarmee is het stellen van regels aan het geluidsniveau in nachtelijke uren niet strijdig met artikel 6 van de Grondwet.

Voor het stellen van regels aan het geluidsniveau dient een goede "kapstok" gevonden te worden op basis waarvan dit gemotiveerd kan worden. Daarbij ligt het

voor de hand aan te sluiten op het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dit besluit geeft kaders voor een aanvaardbaar geluidsniveau voor bedrijven. Het lijkt daarmee ook een logisch vervolg om het kader zoals genoemd in het Activiteitenbesluit milieubeheer van toepassing te verklaren op (kerk-)klokken.

Door het geluidsniveau alleen 's nachts te beperken blijft het mogelijk om buiten de nacht, klokken te luiden en daarmee wordt geen inbreuk gedaan op het grondrecht op vrijheid van godsdienst of levensovertuiging wanneer daarbij het klokgelui niet strikter wordt ingeperkt dan de in artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit milieubeheer genoemde normen.

Het besluit is ook van toepassing op het luiden van carillons. Deze worden alleen overdag geluid en het besluit heeft daar op dit moment een gevolgen voor.

Mogelijke maatregelen

Bij een (kerk-)klok met een elektrisch aangedreven hamer kan het vermogen van de elektromotor worden teruggedraaid. Daarmee slaat de klepel minder hard tegen de klok. Dit kan gecombineerd worden met een tijdschakelaar zodat het geluidsniveau alleen 's nachts lager is.

Een andere optie is om de metalen hamer te vervangen door een rubberen hamer. Dan is het geluidsniveau 24 uur per dag lager is.

Er zijn geen ervaringen opgedaan met het terugdringen van het geluidsniveau met deze maatregelen. Het is onduidelijk is of hiermee het geluidsniveau voldoende wordt teruggedrongen. Als het niet lukt het geluidsniveau van de klokken omlaag te brengen kan de consequentie zijn dat het slaan van kerkklokken op bepaalde tijdstippen niet mogelijk is. We gaan er van uit dat er geen nieuwe kerkklokken hoeven te worden opgehangen.

Voor een deel zijn kerkklokken in beheer bij de gemeente Zaanstad. De kosten voor het aanpassen van deze kerkklokken gebeurt op kosten van de gemeente. Voor kerkklokken die in beheer zijn bij derden zal de gemeente een subsidie verstrekken. Deze subsidie zal éénmalig worden verleend voor een maximaal bedrag van € 2.500.

Handhaving

Om te kunnen handhaven moet een artikel in de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad worden opgenomen waarin het toegelaten geluidsniveau wordt vastgelegd. Deze verordening worden is de opvolger van de APV in het kader van de Omgevingswet. Hierin staan alle regels over op de fysieke leefomgeving.

Om de regels te handhaven zal de Gemeente geluidsmetingen moeten uitvoeren. En dergelijk onderzoek zal uitgevoerd worden na melding van geluidsoverlast bij de gemeente.

Bij een overschrijding van de geluidsnorm informeren we het kerkgenootschap over de resultaten van de geluidsmeting. Het kerkgenootschap ontvangt dan een aanschrijving om maatregelen te nemen om het geluidsniveau terug te brengen tot het voorgeschreven niveau

Het toezicht houden op het geluidsniveau van kerkklokken is op dit moment niet mogelijk. Er is geen capaciteit beschikbaar om hier onderzoek naar te doen en proactief te handhaven. Wanneer de aangepaste Verordening Fysieke Leefomgeving is vastgesteld, handhaven we op het moment dat bewoners hierom vragen.

Bij melding van een bewoner is het kerkgenootschap verplicht maatregelen te nemen om de gemelde overlast weg te nemen. Welke maatregelen genomen worden is afhankelijk van de woonlocatie van de melder ten opzichte van de kerk. Om te kunnen beoordelen in welke mate overlast terecht is, is het nodig dat informatie gegeven wordt over woonlocatie van de bewoner.

Draagvlak

Een aantal bewoners (die aangegeven hebben ook namens anderen te spreken) heeft bij de gemeente aangegeven dat zij geluidsoverlast ervaren van het luiden van de kerkklokken.

Het uitzetten van de kerkklokken van de Maria Magdalenakerk is in overleg gegaan met het kerkbestuur.

Na het 's nachts uitzetten van de kerkklokken van de Maria Magdalenakerk hebben bewoners vanuit de wijk Zaandam-noord aangegeven het niet eens te zijn met deze maatregel. De gemeente heeft vervolgens besloten het kerkklokken luiden te hervatten. Op social media is deze discussie gepolariseerd. Als gevolg hiervan is er geen duidelijk beeld te verkrijgen van het aantal bewoners dat overlast ervaart.

Direct belanghebbenden hebben op 30 augustus 2021 en 4 november 2021 een bewonersbrief ontvangen van de gemeente waarin staat dat de gemeente onderzoekt of het nodig is om te komen tot aanpassing van beleid.

In het afgelopen half jaar is de gemeente regelmatig benaderd door bewoners die de kerkklokken ongestoord 's nachts willen laten luiden en door bewoners die overlast ervaren. Het beeld dat daarbij ontstaat is dat enkelen overlast ervaren en dat de meeste bewoners het huidige luiden van kerkklokken willen voortzetten.

De onderzoeken naar het geluidsniveau zijn gedeeld met de Protestantse gemeente Zaandam en de Rooms-Katholieke kerkgemeenschap Zaanstreek. Zij geven aan dat het luiden van kerkklokken waarbij opgeroepen wordt tot gebed begint na 07.00 uur en eindigt op 23.00 uur. Het voorliggende besluit heeft dus alleen betrekking op het slaan van kerkklokken voor de tijdsaanduiding.

Ook gevende kerkgenootschappen aan dat regels ten aanzien van het luiden/staan van kerkklokken ook van toepassing zou moeten zijn op carillons.

Door gebiedsontwikkeling van de Peperstraat wordt verwacht dat nieuwe bewoners overlast zullen ervaren van de St Bonifatiuskerk.

De kerkgenootschappen vragen van de gemeente een financiële bijdrage van de gemeente voor het aanpassen van de kerkklokken.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Niet van toepassing

Financiële consequenties

De kerkklokken zijn deels in eigendom van de kerkgenootschappen in Zaanstad. Dit geldt voor de kerkklok van de Sint-Bonifatiuskerk en de Maria Magdalenakerk. De klok van de Noorderkerk is in beheer van de gemeente Zaanstad.

De gemeente zal geluidsonderzoeken moeten uitvoeren op het moment dat bewoners melding doen van geluidsoverlast. Uitgaande van 3 geluidsonderzoeken op jaarbasis

bedragen de kosten € 7.500 per jaar. Voor de 7 kerkklokken die in beheer zijn bij gemeenten bedragen de kosten voor aanpassing circa € 10.000.

Van 9 kerken is bekend dat de kerkklok in eigendom, beheer en onderhoud is van de betreffende kerk. Voor deze kerken geldt dat het aanpassen van de kerkklokken voor eigen rekening is. De gemeente zal deze eigenaren ondersteunen met een subsidie van maximaal € 2.500. Uitgaande van 3 aanpassingen per jaar bedragen de kosten € 7.500 per jaar.

De kosten voor akoestisch onderzoek, het aanpassen van de kerkklokken en de subsidie kunnen worden gedekt vanuit programma 2: Verstedelijking – De leefbare stad, van de begroting 2023-2026.

De kosten voor handhavingscapaciteit die nodig is voor 3 handhavingsverzoeken bedragen op jaarbasis € 5.000. Binnen de bestaande handhavingscapaciteit zal ruimte worden gevonden om te handhaven op het moment dat bewoners hierom vragen. Dit vraagt om prioritering van de handhaving bij het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving.

Juridische consequenties

De gemeenteraad is bevoegd nadere regels te stellen aan het geluidsniveau van kerkklokken (artikel 10 Wet Openbare Manifestaties, hierna WOM). Op basis van de uitspraak van de Raad van State gedaan op 13 juli 2011, kan de Gemeente regels vaststellen op basis waarvan handhaving mogelijk is ([ECLI:NL:RVS:2011:BR1448](#)).

In de uitspraak van 30-01-2020 gedaan door Rechtbank Zeeland-West-Brabant ([ECLI:NL:RBZWB:2020:415](#)) oordeelt de rechtbank dat de gemeenteraad op basis van artikel 10 WOM weliswaar de bevoegdheid heeft om klokgelui te reguleren, maar het klokgelui niet dusdanig ingeperkt mag worden dat het klokgelui illusoir zou worden. Dit laatste is namelijk in strijd met art. 6 van de Grondwet, vrijheid van godsdienst en levensovertuiging. Hoewel het Activiteitenbesluit milieubeheer (art. 2.17) niet rechtstreeks van toepassing is op de regulering, mag de gemeente volgens de rechtbank wel aansluiting zoeken bij deze bepaling van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Een striktere beperking van het klokgelui dan de normen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer is niet geoorloofd. Deze wijze van regulering is in een uitspraak van de Raad van State, gedaan op 19-01-2022 nogmaals bevestigd ([ECLI:NL:RVS:2022:139](#)).

Met de komst van de Omgevingswet dienen regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving te worden opgenomen in de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad.

Een dergelijk besluit staat niet open voor beroep of bezwaar. Wel bestaat de ruimte om in te spreken bij de raadsvergadering om een zienswijze te geven ten aanzien van voorliggend besluit.

De handhaving gebeurt op basis van de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad. Het bevoegd gezag voor toezicht op de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad is de gemeente Zaanstad.

De eigenaren van (kerk-)klokken zijn verplicht om maatregelen te nemen als iemand zich meldt met overlast waarbij na meting het geluidsniveau te hoog is.

Een subsidieregeling zal aanvullend aan dit besluit worden opgesteld. Het college is bevoegd om een subsidieregeling vast te stellen.

Communicatie/vervolgtraject

- De regels ten aanzien van het kerkklokken luiden in de Verordening Fysieke Leefomgeving wordt gepubliceerd.
- Een termijn van 3 weken wordt gewacht met verdere invoering van de regels in verband de mogelijkheid van een correctief referendum.
- De wijkbewoners in Zaandam-noord ('t Kalf) ontvangen een bewonersbrief waarin toelichting wordt gegeven op het genomen besluit en het verdere proces.
- Kerkbesturen die zelf kerkklokken in beheer hebben en waar melding is gedaan van overlast, ontvangen een brief met het verzoek het geluidsniveau van de kerkklokken binnen een termijn van twee maanden aan te passen. Zijn de kerkklokken in beheer bij de gemeente Zaanstad, dan zal de gemeente opdracht geven tot aanpassing van de kerkklokken. Daarbij zal de gemeente het geluidsniveau verlagen zodat de meest dichtbij gelegen woning een aanvaardbaar geluidsniveau heeft.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

Akkoord te gaan met de Verordening tot wijziging van de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad, inhoudende de toevoeging van artikel 5.44 aan de Verordening fysieke leefomgeving Zaanstad, dat onversterkt geluid tussen 23.00 en 07.00 uur afkomstig van kerkklokken reguleert.

In de vergadering van-.....- 2023

De griffier,

De voorzitter,